

מקצת שבחו של ש"י עגנון בעקבות הספר 'אלו ואלו'.

באמת אמרו, בשעה שהיה יושב רבי שמואל יוסף בן שלום מרדכי הלוי מנוחתו בגנזי מרומים וקולמוסו בידו היה דומה כבן קמצר שהיה קושר ד' קולמוסין בד' אצבעותיו וכותב שם בן ד' אותיות כאחד. ומשונה הימנו ר' שמואל יוסף בדבר אחד, שבן קמצר הרי נזכר לגנאי על מעשה הכתב, ור' שמואל יוסף מזכירים אותו לשבח יקר וגדולה וכבוד על מעשה הכתב ועל מעשה המכתב שכולם מרועה אחד ומקולמוס אחד יצאו.

בשעה שהיה רבי שמואל יוסף יושב וכותב היה כל העולם כולו דומם, צפור לא צייצה וחמור לא נער, והיו הגיונותיו מפוצצים והולכים. פעמים שקולם בכח ועוד פעמים יש וקולם בהדר, ועדיין דין אחד עולה לשניהם שאחד קול זה שבכח ואחד קול זה שבהדר הולכים מסוף העולם ועד סופו, יורדין עד השיתין שחפר דוד במקום המקדש ועולים משם ועד לרקיע ולהלאה. כאותם מלאכי אלוקים בחלומי של יעקב אבינו עליו השלום שהיו מלאכי ארץ ישראל ומלאכי חוצה לארץ משמשים באותה שעה בכתר אחד. אף שרעפי רעיוניו יסודתם בהררי בוצץ הסמוכה ליזלוביץ ביער שלה ונהר סטריפא שלה, ומשם בקפיצה אחת או שניים הם מטילים נוגהם על ערי יהודה וחוצות ציון וירושלים, ולכל הפחות על פני יפו רבתי אשר לחוף ימה ישכון.

שבתי וראיתי, ובין גזרי אמריו הנעימים דברים שאין רוח חכמים נוחה מהם וכבר ראויים הם ליגנו. ואשתומם על המראה הזה, הייתכן שמי שהוא קדוש וקדושת הארץ חופפת עליו כל היום, ומשרתיו קדושים קולמוסו וגוויליו שהם מרכבה לסיפורי הצדיקים שהם מרכבה לשכינה, אפשר לו שיציץ בדבר כזה שיש בו מן הגנאי, הדומה או הדומה לדומה, רחמנא ליצלן.

ועניתי ואמרתי, אין זה כי אם כמו שמצינו בגדולי עולם שאף הם פעמים שלא כיוונו הדברים כראוי להם כדי להורות דרך לאחרים. כי דומה היה רבי שמואל יוסף בשעה זו שהיה קולמוסו מגיר דיו בגוויל כמי שעטרת נוגה סביב לו, ומראה אותה העטרה כמראה אשכול הספירות הקדושות שהן שני סגולין זה למעלה מזה וכתר עליון על גביהן, המשפיעין באהבה זה לזה חסד וגבורה ותפארת ונצח הוד ויסוד קדושה ומלכות, שכל המידות הקדושות הללו נמצאות באיש לפי מהללו בבני בוצ'ץ ואגפיה, מרבי אוריאל זכותו תגן עלינו ושאר כל החסידים הישרים והתמימים של שם, ועל אחת כמה וכמה בבני ארץ ישראל קדישתא מחכמי מירון וצפת עד פשוטי יקירי ירושלים. וכולם כאחד יחד בקול אדיר וחזק משמיעים רון שיר ושבח לקודשא בריך הוא אורייתא וישראל. והוא רואה את הקולות כניצוצי אש שלהבתיה, וזוהי העטרה וזהו הנוגה.

ואין לך כל ניצוץ וניצוץ הניתז כנגדו שאין גנוז בו אות אחת מכ"ב אותיות קדושות, שאותם הניצוצות הם מניצוצי האור הגנוז לצדיקים. להם, ולמגידי מעשיהם לציבור באמונה. הוי גיצים עפים ואותיות פורחות באוויר ומבקשים תיקונם.

ואין לך מי שבקי בצירופי אותיות כאלה שאינם אלא שירות ותשבחות לקודשא ברוך הוא אורייתא וישראל, יותר מר' שמואל יוסף בשעה שהוא יושב וכותב מעשיותיו ושאר מעשיהם של צדיקים עליהם נאמר 'וירא אלוקים את האור' אלו מעשיהם של צדיקים.

אלא שפעמים תוקפת משנתו עליו, מציץ ונפגע, ומצרף האותיות שלא כסדרן ומי יאמר לו אחר שמצינו בעלי כהן גדול שצירף באותיות החושן שעל ליבו 'שכרה' במקום 'כשרה'. אף הוא שגג וצירף האותיות למעשיות שאינם ראויים לעובד אלוקים רק יותר לאשר לא עבדו.

יהיה איך שיהיה, כאשר ניצוצי אותיותיו נסדרות לתיבות ומתיבותיו נסדרות שורות שורות, בוקעת ועולה מהם שירה חדשה של אור חדש על ציון תאיר, ואלו ואלו מהללים בקול וגומרים את ההלל, שהלא אף בעת שהחמה לוקה ואין צדקה ומרפא בכנפיה ראויה היא לברך עליה: "ברוך יוצר המאורות".